

«Навчайте дітей математичному логічному мисленню»

Консультація для батьків

Сьогодні ні в кого не виникає сумнівів щодо успіхів у підготовці малюків до школи в їх фізичному, психічному, інтелектуальному розвитку. Але важливо пам'ятати, що ще більш ніж раніше зростає роль батьків, кожного дорослого, який відповідає формуванню особистості дитини в сім'ї, навчанню її читання, письму, математики, логічному мисленню.

Математична підготовка дитини проводиться під керівництвом дорослого поступово, в процесі систематичних занять, направлених на ознайомлення з кількісними, просторовими і часовими відношеннями. Заняття можуть проходити у формі гри, бесіди, розповіді й пояснень дорослого, а також організації практичних дій самих дітей (накладання, прикладання, вимірювання, вирізання, побудови, перелічування, письма, штриховки і т. д.). В результаті у дитини формується знання про те, що навколишнє життя заповнене багатьма звуками, рухами, предметами, які відрізняються за своєю природою, кількістю, формою, величиною, розміщенням у просторі. Чим точніші у дітей знання, тим глибше вони розуміють оточуючу їх дійсність.

Одночасно з придбанням знань у дитини розвиваються навички порівнювати окремі предмети і множини, виділяти основні їх якості, об'єднувати. Оперуючи різними множинами (предметами, іграшками, картинками, геометричними фігурами) дитина вчиться встановлювати рівність і нерівність множин, називати кількість певними словами: більше, менше, порівну, стільки-скільки. Порівняння конкретних множин готує дитину до засвоєння в майбутньому поняття числа. При організації навчання батьки повинні звертати увагу на те, щоб дитина правильно називала терміни: «число», «цифра», «фігура», «величина» та інше. Звичайно, все це потребує від батьків ціленаправленості й послідовності в роботі, а також методичної підготовки.

Пропоную різні завдання, рекомендації для організації математичних занять з дітьми 3-4 років. Для розвитку логічного математичного мислення батьки повинні мати наступний матеріал: дрібні предмети та іграшки (мотрійки, кубики, качечки, зайчики, гудзики), карточки (картонні листки, на яких будуть розкладатись ці предмети), а також силуети птахів, тварин, комах, фруктів, овочів, геометричні фігури (м'ячі, куби, круги, квадрати) різні за кольором і за величиною. Цей матеріал необхідно тримати окремо від усіх іграшок, якими грається дитина самостійно. Це може бути «чарівний мішечок» чи «чарівна скринька», в які складаються іграшки. Матеріал для кожного заняття батьки добирають у відповідності з метою навчання і пропонують дитині тільки той, який необхідний для даного заняття.

Результат роботи буде залежати від того, наскільки ви зможете зацікавити дитину, як забезпечите її практичну і пізнавальну активність на занятті. Так, на одному із занять дорослий ставить мету: познайомити дитину з тим, що предмети відрізняються один від одного за величиною, бувають великі й маленькі. Проводяться дидактичні ігри «Гра з мотрійкою» (дитина відкриває мотрійку, знаходить меншу за попередню, поставити завдання «Знайди велику

(маленьку) мотрійку), «Поклади маленьку мотрійку у маленьку іншу, а потім у велику» і т. д.). «Гра з пірамідою» (завдання аналогічне).

З метою закріплення знань про те, що предмети відрізняються за величиною потрібно організувати спостереження на прогулянці: велика і маленька собачки, вантажна і легкова машини, чому вантажна машина велика? І т. д. Закріплення знань про величину можна організувати і при одяганні, роздяганні, підготовці до прийому їжі, сервіровці столу. Наприклад: перед дитиною ставлять дві чашки: «Що це? Подай мені велику чашку, а собі візьми маленьку». Потім дорослий кладе дві різні за величиною ложки і каже: «Знайди маленьку ложечку і поклади її в маленьку чашку, велику ложку - у велику чашку».

Мама і бабуся на кухні. Запропонуйте дитині подати велику моркву і маленьку. Ось так ненав'язливо батьки допомагають дитині придбати знання про величину предмета.

Порівнюючи предмети, дорослий допомагає дитині встановлювати схожість і відмінність між ними за кольором, формою, величиною, а потім і кількісній якості. Виділення цих якостей дає можливість дитині групувати предмети. Так, прибираючи іграшки на місце, дорослий пояснює дії: «Всіх ляльок поставимо на полицку, машини - під полицку, кубики - в коробку» і т. д. Або ж тато домовляється з дитиною: «Всі іграшки будемо порівнювати з лисичкою. Ті, які менші лисички - в коробку, а які більші - на стіл». Так дитина складає множину предметів за їхньою величиною і одночасно оцінює кількість: маленьких іграшок багато, а великих - мало.

Одягаючи дитину на прогулянку, мама звертає увагу на ширину шарфика, тасьми в шапки і т. д. Гуляючи по доріжках, дорослий відмічає їхню довжину і ширину. Розглядаючи на вулиці будинки, дитина дає характеристику величині й кількості дверей, вікон.

Організуючи ігри та заняття з дитиною, дорослий повинен приділяти велику увагу розвитку мови дітей, активному використанню слів «великий», «маленький», «довгий», «короткий», «високий», «низький», «широкий», «вузький».

Перш ніж навчити рахувати, впізнавати цифри, дитина повинна засвоїти елементарне поняття про сукупність предметів - множину, навчитися виділяти в оточуючому середовищі «багато предметів» і «один». Ці елементарні уявлення і стануть фундаментом подальших знань.

Як же навчити дитину бачити в навколишньому сукупність предметів, виділяти один з них?

Першим помічником вашим стануть твори усної народної творчості, ті самі пісеньки, потішки, прислів'я. Наприклад: читаючи потішку «Сорока-білобока», потрібно сказати, що на руці багато пальчиків - багато діток у сорок. Аналогічно з іншими потішками. Збираючись з дітьми на прогулянку, не забувайте, що природа також може стати вашим помічником. Збираючи шишки, гриби, горіхи в кошик, звертайте увагу на те, що ви кладете один горіх (гриб, каштан), другий... і в кошику стає багато. Потім пригостіть всіх друзів, всім дали по одному горіху, а в кошику нічого не залишилось. Знову збираєте в кошик і знову стає багато, тому, що поклали нові. Дорослий показує дитині, що

різні предмети можуть зустрічатись в різній кількості і цю кількість можна позначити словами «один» або багато». В процесі виконання різних вправ вчить дитину логічному мисленню, розуміти запитання «Скільки?» (Скільки стало?, Скільки залишилось?, Яких іграшок менше?, Чому?, Яких іграшок більше і чому ти так думаєш?).

Діти молодшого дошкільного віку повинні навчитися не тільки виділяти окремі елементи в множині, але й уміти порівнювати дві множини між собою накладанням і прикладанням. Практичне поелементне (один до одного) порівняння множин дасть змогу дитині побачити, що більших предметів може бути менше ніж маленьких, одних і других може бути порівну (стільки-скільки). Запропонуйте дитині допомогти вам накрити на стіл, на кожен серветку потрібно поставити тарілку, додайте ще одну тарілку. «Чого більше, а чого менше? Що треба зробити, щоб стало порівну?». Не спішіть допомогти дитині вона повинна сама знайти відповідь. Адже в дитини розвивається логічне мислення. Завдання можуть бути різними і з різними предметами.

В результаті систематичної роботи діти засвоюють першопочаткову кількісну уяву, вчать складати множини з окремих предметів, знаходити в навколишньому середовищі кількість предметів, встановлювати рівність і нерівність між двома множинами накладанням і прикладанням, відображати дії в мові. Знайомлячи дитину із формою предметів легше це зробити непримусово, в ігровій формі. Ви маєте посуд. Запропонуйте дитині допомогти вам і разом обстежите посуд. Після цього запропонуйте ігровий прийом: Хто більше знай де і назве круглих предметів. В «змаганні» можуть взяти участь всі: тато, мама, бабуся. Дитина зацікавлена, сама шукає предмети круглої (квадратної, трикутної) форми, порівнюючи їх із іншими. Побачивши який-небудь предмет, запропонуйте визначити його форму : «якої форми цей дорожній знак? Чому ти так думаєш? На яку фігуру схоже вікно? Чому ти так думаєш?»

З метою вправляння в розрізненні й називанні геометричних фігур можна організувати з дитиною ігри «Знайди таку ж фігуру», «Добери колеса до поїзда», «Викладання візерунка», «Доміно» та інші,

Важливе значення для розвитку дитини має орієнтир у просторі. Потрібно пам'ятати, що формування навичок мислення орієнтування в просторі потребує багаторазового повторення, конкретного показу того, що повинна діяти дитина. Ось деякі зразки вправ на закріплення понять «ліва сторона», «права рука (нога)», «попереду», «позаду»:

1. Постав стілець з правої (лівої) сторони від себе
2. Поверни голову вправо (вліво)
3. Зроби крок вперед (назад), вправо
4. Візьми в праву руку м'яч, а в ліву - куб.
5. Стань так, щоб ведмедик був позаду (попереду).
6. Що розміщено попереду (позаду)?

За завданням дорослого діти розкладають іграшки, картинки на столі або аркуші паперу: вгорі, внизу, зліва направо. При цьому широко використовуються ілюстрації з книг. Хочеться порадити батькам, що давши

дитині не спішіть їй відразу допомагати, дайте можливість дитині самостійно подумати, помислити, аж потім уточнюєте відповідь, доповнюєте дію, пояснюючи, чому саме так.